

Józef Wala
Karol Życzkowski

**POLSKIE
TATRY
WYSOKIE**

NARCIARSTWO WYSOKOGÓRSKIE

Wydawnictwo Sklepu Podróżnika
Warszawa 2015

Spis treści

Wstęp do II wydania / 7

Wprowadzenie / 8

Trudność zjazdu / 12

Sposób opisu zjazdów / 15

Część 1. Otoczenie Morskiego Oka / 19

Część 2. Pięć Stawów Polskich i Dolinka Buczynowa / 65

Część 3. Dolina Pańszczycy i Dolina Waksmundzka / 117

Część 4. Otoczenie Hali Gąsiennicowej / 131

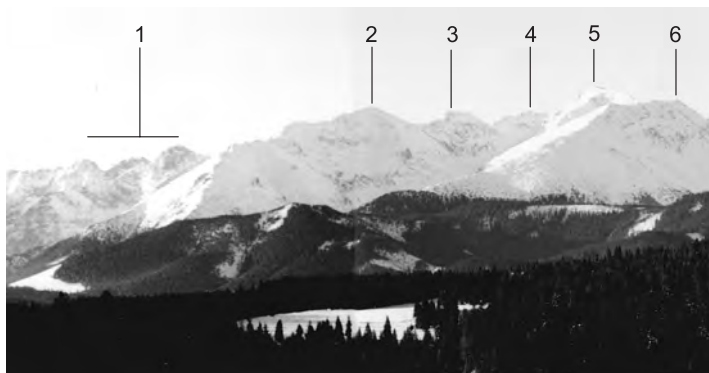
Rajdy i zawody / 172

Sprzęt do uprawiania narciarstwa wysokogórskiego / 175

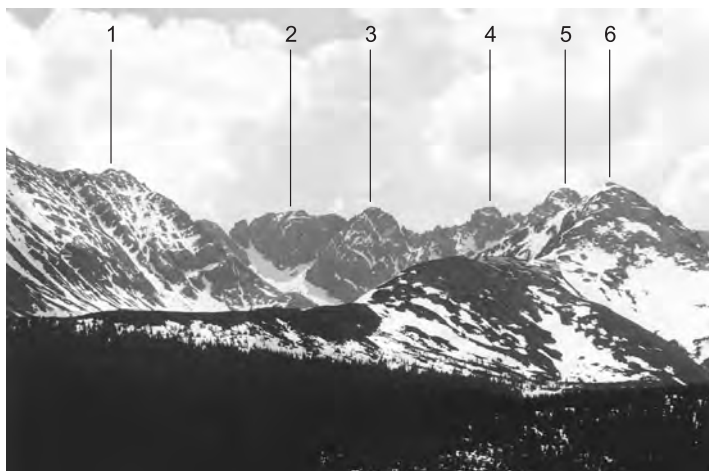
Lawiny i inne niebezpieczeństwa / 187

Literatura / 203

Ski Touring in the Polish High Tatras (English summary) / 209

Panorama otoczenia Doliny Waksmundzkiej. 1 - Mięgoszowieckie Szczyty, 2 - Skrajny Wołoszyn, 3 - Pośredni Wołoszyn, 4 - Wielki Wołoszyn, 5 - Kozi Wierch, 6 - Wielka Koszysta. Fot. Karol Życzkowski

Otoczenie Doliny Pańszczy. 1 - Waksmundzki Wierch, 2 - Mała Buczynowa Turnia, 3 - Wielka Buczynowa Turnia, 4 - Orla Baszta, 5 Skrajny Granat, 6 - Żółta Turnia. Fot. Karol Życzkowski

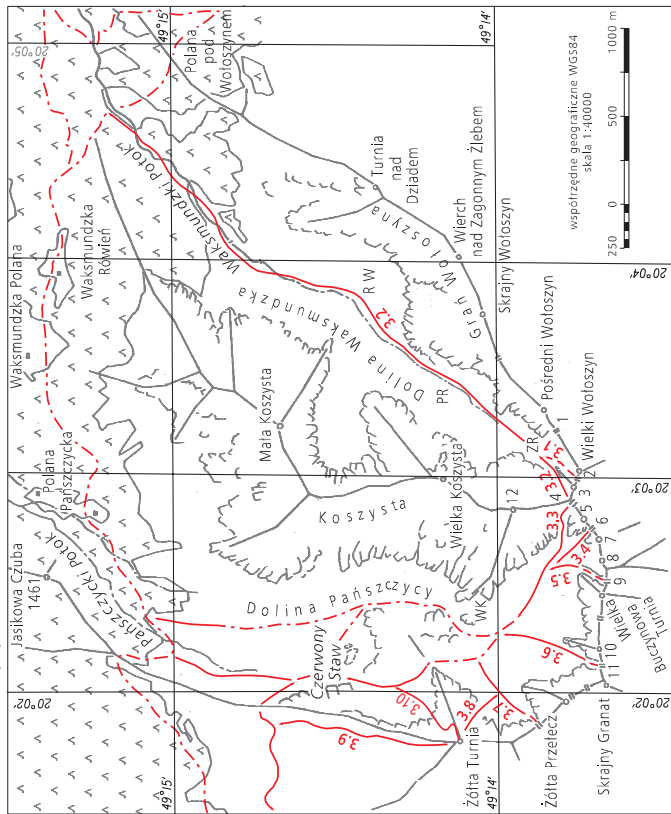
Część 3

Dolina Pańszczycy i Dolina Waksmundzka

Najłatwiejszym sposobem osiągnięcia Doliny Pańszczycy jest podejście ze schroniska na Hali Gąsienicowej. Dla wygody czytelników podajemy szczegóły drogi powrotnej (↓440 m ↑100 m ↘4200 m): z Pańszczyckiego Kotła dnem doliny łagodnie w dół (↓50 m ↘280 m), potem po płaskim do miejsca, gdzie kończy się zjazd z Żółtej Przełęczy (→310 m). Stąd u podnóża stoków Żółtej Turni na Małą Kopkę (→410 m), dalej trawers stoków ponad stawem (↓140 m ↘910 m) i podejście w lewo na grzbiet opadający z Żółtej Turni (↑30 m ↗120 m). Zjazd, ukośnie w lewo, wzdłuż letniego szlaku do Pańszczyckiego Żlebu (↓140 m ↘740 m), skąd do Czarnego Potoku (↓110 m ↘940 m). Na koniec dnem doliny przez potok Sucha Woda i krótkie podejście do schroniska (↑70 m ↗480 m).

Zjazdy Doliną Waksmundzką rozpoczynają się z punktów osiągalnych przez podejście opisanymi wcześniej zjazdami 2.34 i 2.35. Choć Dolina Waksmundzka jest aktualnie wyłączona z ruchu turystycznego, dla pełności zestawienia wymieniamy dwa najważniejsze zjazdy z tej doliny.

Dolina Pańszczy i Dolina Waksmundzka

1 – Wyżnia Wołoszyńska Przełęcz	9 – Buczynowa Przełęcz
2 – Wołoszyńska Szerbina	10 – Orla Baszta
3 – Mały Wołoszyn	11 – Granacka Przełęcz
4 – Krzyżne	12 – Waksmundzki Wierch
5 – Kopa nad Krzyżem	WK – Wielka Kopka
6 – Przełęczka pod Ptakiem	ZR – Zadnia Równica
7 – Ptak	PR – Posrednia Równica
8 – Mała Buczynowa Turnia	RW – Równica Waksmundzka

Wołoszyńska Szczerbina 2135 m

3.1 Przez Dolinę Waksmundzką do czerwonego szlaku (1240 m)

③ $\angle_{MAX}43^\circ \downarrow 890 \text{ m} \rightsquigarrow 3590 \text{ m} \angle_{SR}14^\circ \text{ N i NW}$

Zjazd stokiem przez próg do Zadniej Równicy ($\downarrow 160 \text{ m} \rightsquigarrow 290 \text{ m} \angle_{SR}33^\circ$), dalej zjazdem 3.2 ($\downarrow 730 \text{ m} \rightsquigarrow 3290 \text{ m}$).

Krzyżne 2112 m

3.2 Przez Dolinę Waksmundzką do czerwonego szlaku (1240 m)

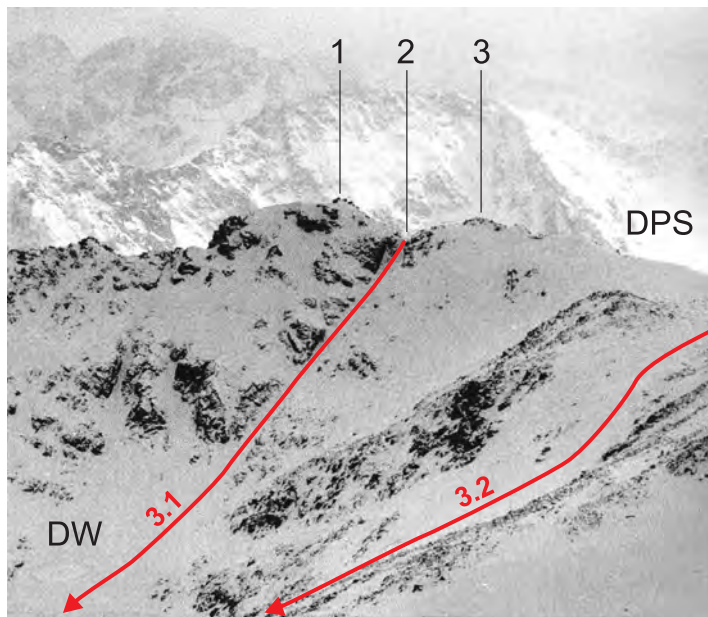
WHP 336

-② $\angle_{MAX}38^\circ \downarrow 860 \text{ m} \rightsquigarrow 3670 \text{ m} \angle_{SR}14^\circ \text{ NE}$

Zjazd z Krzyżnego przez próg do Zadniej Równicy ($\downarrow 140 \text{ m} \rightsquigarrow 370 \text{ m} \angle_{SR}22^\circ$), stąd wzdłuż koryta potoku ($\downarrow 530 \text{ m} \rightsquigarrow 2180 \text{ m} \angle_{SR}14^\circ$), na koniec przez las do czerwonego szlaku ($\downarrow 200 \text{ m} \rightsquigarrow 1110 \text{ m} \angle_{SR}10^\circ$), który prowadzi od Wodogrzmotów Mickiewicza do Waksmundzkiej Polany.

Amatorom wiosennych wycieczek tatrzańskich przypomnieć można, że napotkane ewentualnie niedźwiedzie, wygłodniałe po zimowym spaniu, w przeciwieństwie do strażników TPN mogą zapragnąć zrewidować plecak narciarza. Pewnego marcowego dnia 1983 roku jeden z autorów przewodnika widział niedźwiedzia na ścieżce do wyciągu na Hali Goryczkowej. Przechodząc tą drogą następnego dnia, miał okazję oglądać resztki brezentowego plecaka dokładnie wypatroszonego przez niedźwiedzia. Szczególnie malowniczo wyglądały rozprute żółte skorupy butów narciarskich marki Kastinger. Jak głosiła plotka rozpowszechniana w kolejce do wyciągu, pechowy narciarz uciekł bez szwanku, porzuciwszy swój plecak.

Zjazd z Krzyżnego przez Dolinę Waksmundzką był już przed II wojną światową klasycznym celem wycieczek narciarskich. Obecnie cała Dolina Waksmundzka jest niedostępnym dla turystów obszarem objętym ścisłą ochroną, a trasę zjazdu podajemy jedynie ze względów historycznych.

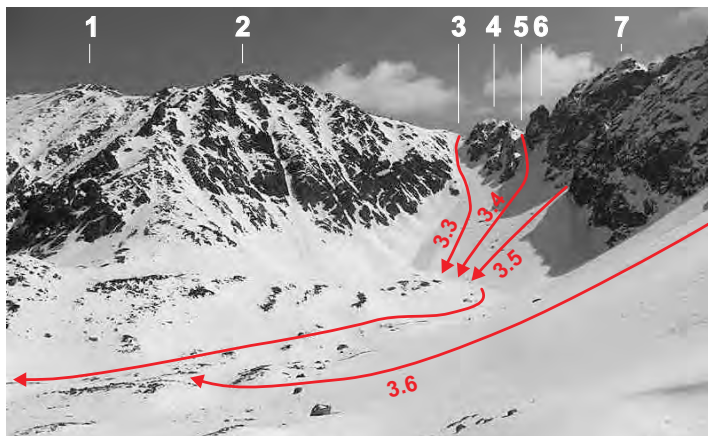
Stoki Wołoszyna od strony Doliny Waksmundzkiej. 1 - Wielki Wołoszyn, 2 - Wołoszyńska Szczerbina, 3 - Mały Wołoszyn, DW - Dolina Waksmundzka, DPS - Dolina Pięciu Stawów Polskich. Fot. Adam Bałut

3.3 Do Pańszczyckiego Kotła (ok. 1835 m) WHP 334+ ❶ $\angle_{MAX}35^\circ \downarrow 280 \text{ m} \searrow 570 \text{ m} \angle_{SR}29^\circ \text{ NW i N}$ Zjazd żlebem do kotła – początkowo bardziej stromo ($\downarrow 160 \text{ m} \searrow 300 \text{ m} \angle_{SR}33^\circ$), a następnie łagodniej ($\downarrow 120 \text{ m} \searrow 270 \text{ m} \angle_{SR}26^\circ$).

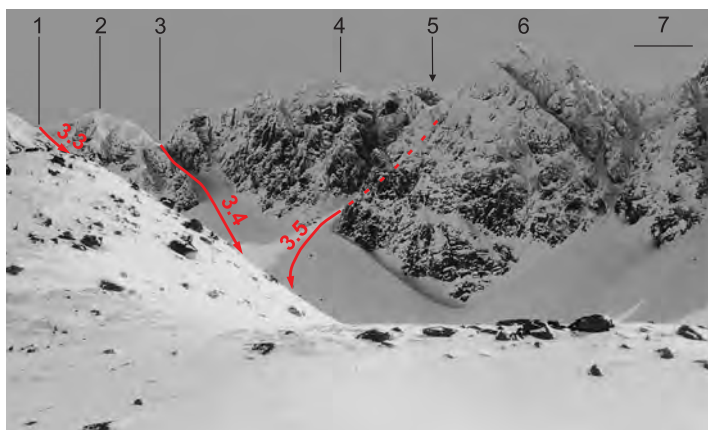
Zjazd 3.3 jest najłatwiejszym zjazdem z Krzyżnego, a podejście wzdłuż niego najbezpieczniejszym sposobem osiągnięcia tej przełęczy.

Przełęczka pod Ptakiem 2105 m**3.4 Do Pańszczyckiego Kotła (ok. 1835 m) WHP 327**+ ❷ $\downarrow 270 \text{ m} \searrow 520 \text{ m} \angle_{SR}32^\circ \text{ NW}$ Z przełęczy żlebem ($\downarrow 160 \text{ m} \searrow 250 \text{ m} \angle_{SR}39^\circ$), a dalej zjazdem 3.3 do kotła ($\downarrow 120 \text{ m} \searrow 270 \text{ m} \angle_{SR}26^\circ$).

Zjazd 3.4 z Przełęczy pod Ptakiem może być bardzo miłą alternatywą dla zjazdu z Krzyżnego. Żleb ten jest lepiej osłonięty przed słońcem.

Otoczenie przełęczy Krzyżne widziane z Doliny Pańskiej. 1 - Wielka Koszysta, 2 - Waksmundzki Wierch, 3 - Krzyżne, 4 - Kopa nad Krzyżnem, 5 - Przełęczka pod Ptakiem, 6 - Ptak, 7 - Mała Buczynowa Turnia. Fot. Krzysztof Dudek

Dolina Pańska. 1 - Krzyżne, 2 - Kopa nad Krzyżnem, 3 - Przełęczka pod Ptakiem, 4 - Mała Buczynowa Turnia, 5 - Buczynowa Przełęcz, 6 - Wielka Buczynowa Turnia, 7 - Buczynowe Czuby i Przełęcz Nowickiego. Fot. Józef Wala

Buczynowa Przełęcz 2127 m

3.5 Do Pańszczyckiego Kotła (ok. 1835 m) WHP 305

+③ $\angle_{MAX}45^\circ \leftrightarrow MIN4\text{ m} \downarrow 290\text{ m} \searrow 500\text{ m} \angle_{SR}36^\circ\text{ N}$

Zjazd żlebem ($\downarrow 180\text{ m} \searrow 290\text{ m} \angle_{SR}37^\circ$), a następnie stokiem do kotła ($\downarrow 120\text{ m} \searrow 210\text{ m} \angle_{SR}34^\circ$).

Zjazd 3.5 można połączyć z wejściem od strony Doliny Buczynowej – patrz zjazd 2.33.

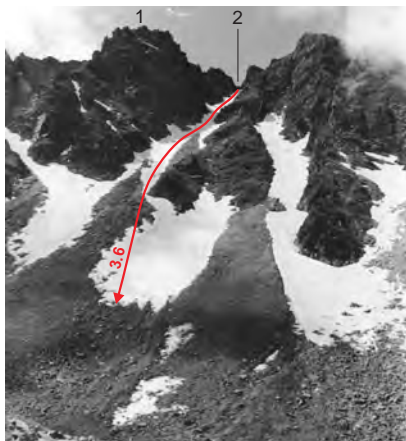
Granacka Przełęcz 2145 m

3.6 Do Doliny Pańszczy (ok. 1790 m) WHP 266

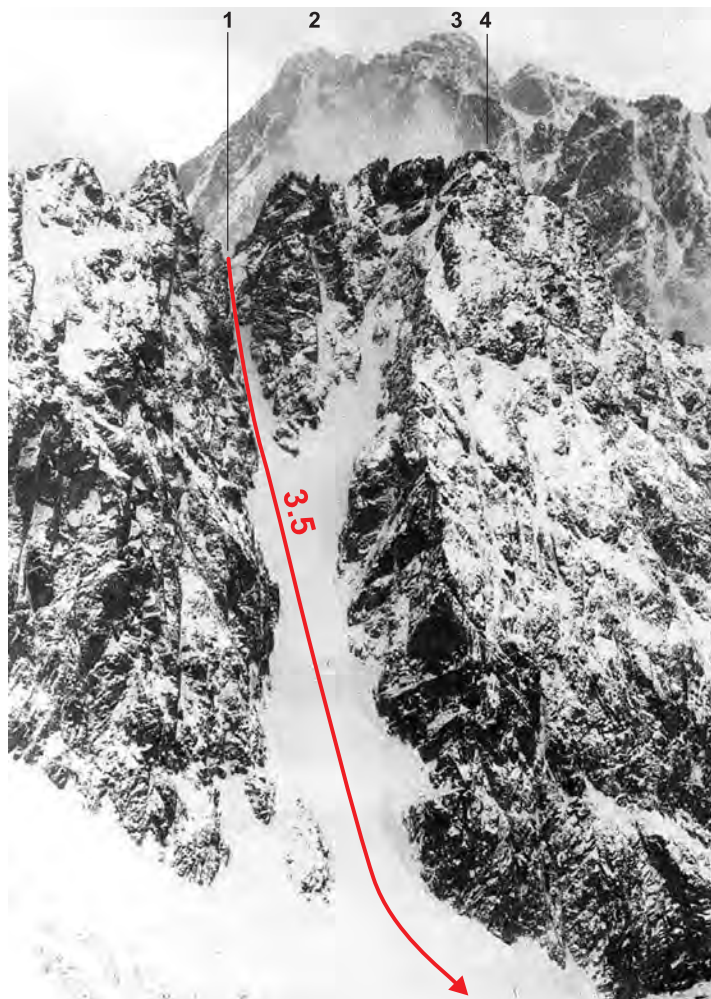
③ $\angle_{MAX}42^\circ \downarrow 360\text{ m} \searrow 650\text{ m} \angle_{SR}33^\circ\text{ N}$

Zjazd żlebem ($\downarrow 200\text{ m} \searrow 310\text{ m} \angle_{SR}39^\circ$) i stokiem na dno doliny ($\downarrow 160\text{ m} \searrow 340\text{ m} \angle_{SR}28^\circ$).

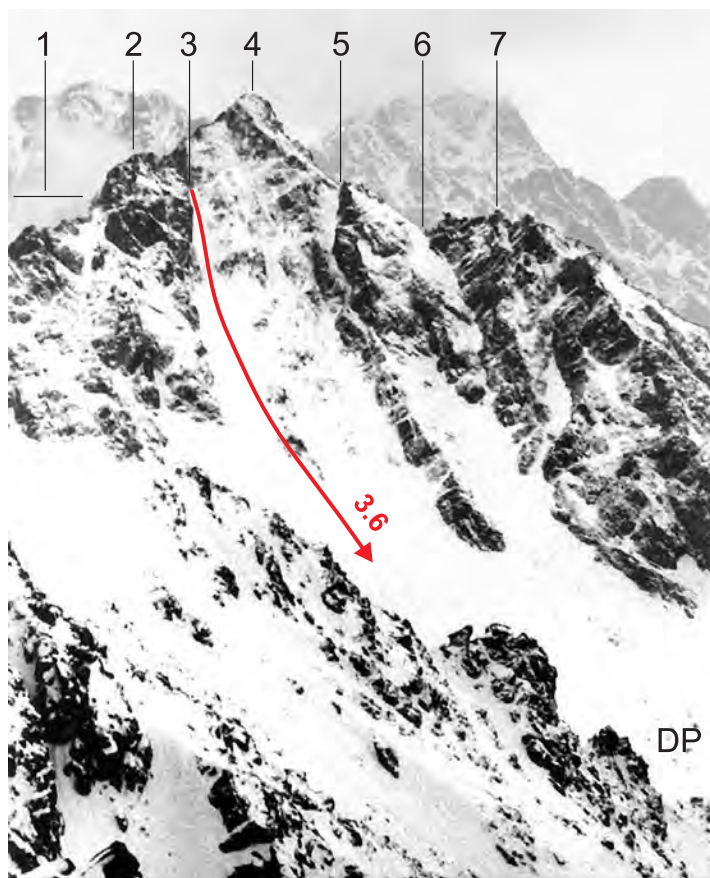
Zjazd 3.6 podobnie jak 3.5 można połączyć z wejściem od strony Doliny Buczynowej – patrz zjazd 2.31.

Żleb z Granackiej Przełęczy do Doliny Pańszczy w porze późnowiosennej. 1 – Orla Baszta, 2 – Granacka Przełęcz. Fot. Jan Słupski

Zjazd z Buczynowej Przełęczy do Doliny Pańszczycy. 1 - Buczynowa Przełęcz, 2 - Buczynowa Strażnica, 3 - Kozi Wierch, 4 - Wielka Buczynowa Turnia. Fot. Adam Bałut

Zjazd z Granackiej Przełęczy. 1 - Buczynowe Czuby, 2 - Orla Baszta, 3 - Granacka Przełęcz, 4 - Skrajny Granat, 5 - Pańszczycka Przełęczka Wyżnia, 6 - Pańszczycka Przełęczka, 7 - Wierch pod Fajki, DP - Dolina Pańszczycy. Fot. Adam Bałut

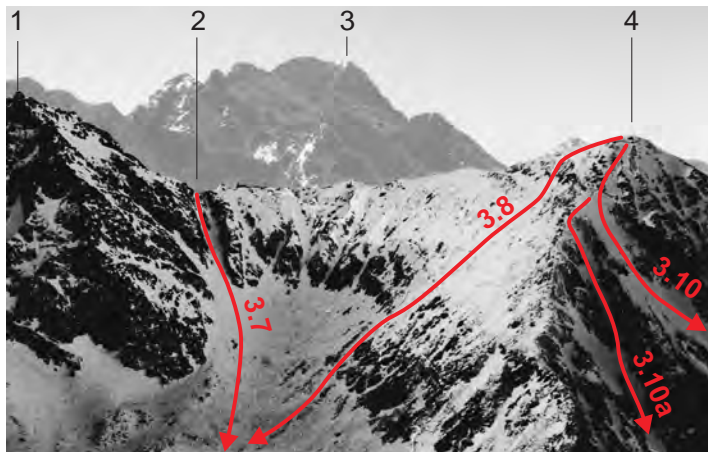
Żółta Przełęcz 2026 m

3.7 Do Doliny Pańszczycy (1790 m) WHP 251

+② ↓230 m ↘450 m ∠SR31° NE

Zejście początkowym odcinkiem żlebu (↘20 m) i dalej zjazd na dno doliny.

Zjazd 3.7 z Żółtej Przełęczycy można połączyć z wejściem od strony Czarnego Stawu Gąsienicowego – patrz zjazd 4.3. Przełęcz jest dobrym punktem wypadowym do wejścia na Wierch pod Fajki i Żółtą Turnię.

Zjazdy do Doliny Pańszczycy. 1 - Wierch pod Fajki, 2 - Żółta Przełęcz, 3 - Świnica, 4 - Żółta Turnia. Fot. Władysław Cywiński

Żółta Turnia 2087 m

3.8 Do Doliny Pańszczycy (1790 m)

+2 $\angle_{\text{MAX}}40^\circ \downarrow 300 \text{ m} \searrow 520 \text{ m} \angle_{\text{SR}}36^\circ \text{ N}$

Na wprost, środkiem południowo-wschodnich stoków, przez prożki na dno doliny u podnóża pokonanych stoków.

Jacek Mierzejewski (1976-2001), taternik, narciarz, pierwszy przewodniczący Sekcji Narciarstwa Wysokogórskiego PZA, zginął przysypany lawiną w Kotle Łomniczki pod Śnieżką w Karkonoszach 30 grudnia 2001 roku.

Pierwszy zjazd: Bohdan Kowalczyk, **Jacek Mierzejewski**, Magdalena Szczęsna – luty 2001 roku.

3.10 Do Czerwonego Stawu w Dolinie Pańszczycy (1660 m) WHP261

+3 $\angle_{\text{MAX}}42^\circ \leftrightarrow_{\text{MIN}}4 \text{ m} \downarrow 430 \text{ m} \searrow 950 \text{ m} \angle_{\text{SR}}27^\circ \text{ W}$

Z początku wschodnią grzędą ($\downarrow 40 \text{ m} \searrow 70 \text{ m} \angle 32^\circ$), następnie w lewo do żlebu, którym ukośnie w lewo przez pn.-wsch. ścianę ($\downarrow 250 \text{ m} \searrow 410 \text{ m} \angle 38^\circ$) i stokiem pod ścianą ($\downarrow 50 \text{ m} \searrow 110 \text{ m} \angle 27^\circ$) na łagodny teren, którym do stawu ($\downarrow 90 \text{ m} \searrow 360 \text{ m} \angle 14^\circ$).

Pierwszy zjazd: Wojtek Łukaszczyk, Łukasz Zubek – 3 maja 2009 roku.

3.10a Zjazd można także pokonać trochę trudniejszym sposobem (-4), tj. jadąc nieco dalej wschodnią grzędą, skręcając do następnego żlebu poprzez często tworzący się nawis i nim ukośnie w prawo na stoki pod ścianą, a nimi do Czerwonego Stawu.

Pierwszy zjazd: Wojtek Łukaszczyk, Łukasz Zubek – 3 maja 2009 roku.

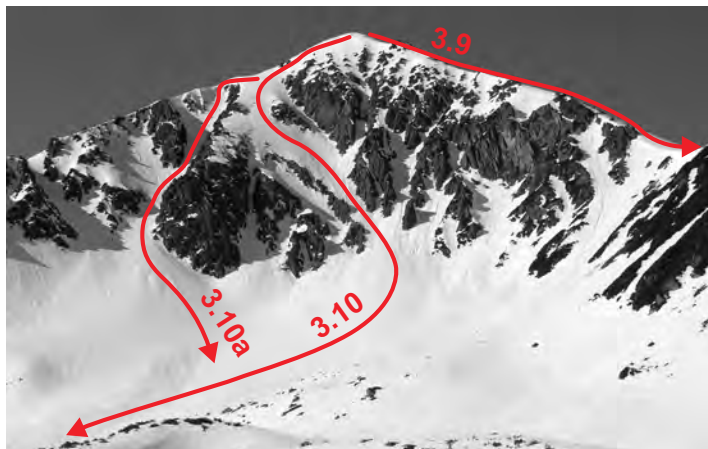
3.9 Zadnim Upłazem do żółtego szlaku (1675 m) WHP 259

② ↓410 m ↘1280 m ∠śR19° N

Początek stromym odcinkiem grani (↓210 m ↘440 m ∠śR29°), który przy słabym zaśnieżeniu może wymagać zejścia. Potem łagodnie ponad początkiem Pańszczyckiego Żlebu (↓80 m ↘450 m ∠śR10°) i trochę bardziej stromo do miejsca, gdzie szlak przechodzi przez grzbiet (↓130 m ↘390 m ∠śR19°)¹.

Pierwszy zjazd: Bronisław Czech szusem ze szczytu w stronę Dubrawisk – okres międzywojenny.

¹ Patrz opis drogi powrotnej z Doliny Pańszczycy na Halę Gąsienicową, s. 142-143.

Żółta Turnia widziana znad Czerwonego Stawu w Dolinie Pańszczycy. Fot. Łukasz Zubek